

Н. А. Марусяк,
к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4427-2238>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.18.112

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

N. Marusiak,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

DIGITAL TRANSFORMATION OF FINANCIAL ANALYSIS IN ENTERPRISES

У статті досліджено актуальні аспекти цифрової трансформації фінансового аналізу діяльності підприємств. Наголошено, що в умовах динамічного розвитку цифрової економіки традиційні методи аналізу фінансових результатів та фінансового стану поступово доповнюються новітніми цифровими технологіями, що забезпечує підвищення оперативності, точності та гнучкості прийняття управлінських рішень. Розглянуто ключові тенденції цифровізації, зокрема впровадження програмних рішень бізнес-аналітики, систем управління даними, хмарних технологій, інструментів штучного інтелекту та машинного навчання, які дозволяють автоматизувати процеси збору, обробки та інтерпретації інформації. Обґрунтовано, що цифровий фінансовий аналіз сприяє формуванню нової якості управління фінансами підприємств, орієнтованого на прогнозування, моделювання сценаріїв розвитку та своєчасне виявлення ризиків. Визначено, що ефективність управління структурою капіталу та фінансовими ресурсами значною мірою залежить від застосування сучасних цифрових технологій, здатних забезпечити комплексність аналізу, інтеграцію різномірних даних і підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. У статті підкреслено, що цифровізація фінансового аналізу відкриває нові можливості для розвитку бізнесу та формування конкурентних переваг, оскільки дозволяє підвищити якість аналітичної роботи, швидкість реагування на зміни ринку та обґрунтованість управлінських рішень.

The article investigates the current aspects of the digital transformation of financial analysis in enterprises. It is emphasized that in the conditions of rapid development of the digital economy, traditional methods of assessing financial results and the financial condition are gradually being supplemented and transformed by advanced digital technologies. This integration ensures higher speed, accuracy, reliability, and flexibility of managerial decision-making. The paper explores the key trends of digitalization, including the implementation of business intelligence software, data management systems, cloud computing technologies, artificial intelligence tools, and machine learning algorithms. These innovations allow for the automation of collecting, processing, and interpreting large volumes of financial information in real time. It is argued that digital financial

analysis contributes to shaping a new quality of financial management within enterprises, focused not only on operational control but also on forecasting, scenario modeling, strategic planning, and timely risk identification. It is determined that the efficiency of managing the capital structure and financial resources largely depends on the implementation of advanced digital solutions that provide comprehensive analysis, integration of diverse datasets, and enhancement of financial security. The article highlights that digitalization opens new opportunities for business development and the creation of competitive advantages, as it improves the quality of analytical work, accelerates responses to market fluctuations, and increases the justification of managerial decisions. At the same time, achieving a positive effect of digital transformation requires consideration of potential risks, continuous investment in digital infrastructure, professional training of employees, and maintaining a high level of information security. In the long-term perspective, digital technologies will further transform the functional aspects of financial management, which calls for a systematic review of approaches to financial strategy formation, the implementation of adaptive management models, and the orientation toward sustainable enterprise growth in a competitive digital environment.

Ключові слова: фінансовий аналіз, цифровізація, цифрові програмні рішення, фінансове управління, цифровий фінансовий аналіз.

Key words: financial analysis, digitalization, digital software solutions, financial management, digital financial analysis.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах глобалізації, економічної нестабільності та стрімкого розвитку інформаційних технологій фінансовий аналіз зазнає суттєвих змін. Традиційні методи обробки даних поступово поступаються місцем цифровим інструментам, які забезпечують швидкість, точність та глибину аналітики. Використання сучасних технологій дозволяє працювати з великими обсягами інформації, отримувати результати в режимі реального часу та інтегрувати фінансові показники з іншими бізнес-процесами. Це сприяє підвищенню рівня прозорості, фінансової безпеки та інвестиційної привабливості підприємства. Фінансовий аналіз, трансформований за допомогою цифрових технологій, відкриває нові можливості щодо ефективного використання ресурсів, оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища та формування прогностичних моделей. Цифровізація стає не лише засобом оптимізації роботи фінансових підрозділів, а й необхідною умовою конкурентоспроможності в сучасних умовах.

Цифровізація фінансового аналізу на підприємстві — це процес, що суттєво змінює підходи до оцінки фінансових результатів та прийняття управлінських рішень. Сучасні цифрові технології не лише підвищують швидкість і точність розрахунків, але й забезпечують інтеграцію фінансових показників із загальною стратегією розвитку підприємства. Запровадження цифрових інструментів у фінансовий аналіз підвищує ефективність роботи з великими масивами даних, автоматизації збору та обробки інформації, застосування аналітичних платформ і систем бізнес-інтелекту. Це дозволяє оперативно виявляти тенденції, прогнозувати фінансові результати та підвищувати ефективність планування.

Водночас цифровізація вимагає належної організації зберігання та захисту даних, вибору оптимальних форматів їх обробки та постійного оновлення програмного забезпечення. Зростає потреба у кваліфікованих фахівцях, здатних працювати з сучасними інформаційними системами та використовувати їхні можливості для розробки стратегій розвитку. Цифровізація фінансового аналізу стає необхідною умовою підвищення ефективності діяльності підприємства, забезпечення його фінансової стабільності та адаптації до швидких змін економічного середовища.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні та практичні аспекти фінансового аналізу досліджувались у працях багатьох вчених, зокрема, Дорогань-Писаренко Л. О., Кононенко Л. М., Магопєць О. А., Стеблюк С. В., Топоркова О. А. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Фізер Л. І., Циганова О. О., Черновол О. М., Шалімова Н. С., Шило Л. А., Юрченко О. В.

Ряд авторів, зокрема Давиденко Н. М., Буряк А. В., Ключка О. В. Остапчук О., Баксалова О., акцентують увагу на зміні парадигми фінансового управління під впливом новітніх цифрових технологій, зокрема блокчейну, штучного інтелекту, хмарних рішень, Інтернету речей, аналітики великих даних та автоматизованих систем підтримки прийняття рішень [1;2].

Цифрова трансформація змінює роль фінансового аналізу: від ретроспективної фіксації фактів до аналітики в реальному часі, що інтегрує внутрішні та зовнішні дані, підтримує прогнозування, планування та швидке ухвалення управлінських рішень. Кононенко Ж. А., Карнаухова Г. В. розглядали ключові елементи цифрової

трансформації саме в аналітичній діяльності підприємства, які допомагають збирати, обробляти та аналізувати дані для прийняття більш обґрунтованих рішень [3].

Останні публікації підтверджують, що інвестиції у цифрові технології (BI-платформи, хмарні сервіси, аналітика великих даних, стандартизовані формати звітності на кшталт XBRL) корелюють із кращими фінансовими результатами та прозорістю розкриття, однак ефект залежить від якості даних, інтеграції систем й організаційних змін у фінансовій функції [4].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою даної статті є комплексне дослідження особливостей впровадження цифрових рішень у систему фінансового аналізу підприємства, оцінка їх переваг та ризиків, а також визначення основних тенденцій у цьому напрямі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансовий аналіз можна визначити як процес оцінки та прогнозування фінансового стану підприємства за даними бухгалтерського й управлінського обліку, фінансової звітності [5]. Фінансовий аналіз традиційно розглядається як сукупність процедур, що спрямовані на дослідження фінансового стану підприємства на основі системного збору, обробки, узагальнення та інтерпретації інформації. Сутність фінансового аналізу визначається його роллю в системі управління: фінансовий аналіз є інструментом, за допомогою якого реалізуються основні функції управління [6]. Як зазначають Циганова О.С. та Мурашко І.С. "фінансовий аналіз є основою і передумовою для прийняття управлінських рішень щодо формування, накопичення і використання фінансових ресурсів підприємства, вдосконалення їх руху та поточного і довгострокового планування діяльності підприємства" [7].

Фінансовий аналіз завжди виконував функцію ключового інструменту в системі управління підприємством, адже він дозволяє визначити рівень прибутковості, ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності. Однак у традиційній формі аналіз обмежувався здебільшого обробкою вже сформованої бухгалтерської звітності, що не давало можливості швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. В умовах високої турбулентності економіки, коливань валютних курсів, нестабільності фінансових ринків та зростання рівня конкуренції це стало суттєвою проблемою. Цифрова трансформація дозволяє подолати ці обмеження, оскільки сучасні інформаційні технології забезпечують доступ до фінансових даних у реальному часі та їх аналітичну обробку за допомогою інтелектуальних алгоритмів.

Аналітична діяльність підприємств у сучасних умовах цифрової економіки ускладнюється необхідністю опрацювання значних масивів даних. Великий обсяг інформації, що надходить із різних джерел, вимагає ефективних підходів до її обробки з метою отримання релевантних висновків. Водночас надмірність даних породжує ризик інформаційного перевантаження, що знижує якість та оперативність фінансового аналізу.

Важливою особливістю сучасного фінансового аналізу є необхідність застосування широкого спектра інструментів і методів. Це зумовлює потребу у володінні аналітиками засобами бізнес-інтелекту, технологіями обробки даних у реальному часі, алгоритмами машинного навчання та іншими цифровими підходами. При цьому ключовим завданням є вибір найбільш релевантних інструментів для конкретних аналітичних цілей. Особливого значення набуває забезпечення високої точності та достовірності результатів, адже навіть незначні похибки можуть призвести до помилкових управлінських рішень і негативно позначитися на стратегічній діяльності підприємства. Крім того, вагомим чинником ефективності є міжвідділова співпраця, оскільки аналітична робота охоплює дані з різних напрямів діяльності. Таким чином, цифрова трансформація формує підвищені вимоги до професійної компетентності аналітиків та організації їхньої взаємодії, що є необхідною умовою результативного фінансового аналізу.

Цифровізація системи фінансового аналізу та моделювання сьогодні є однією з головних передумов трансформації управлінських рішень. Її значення зумовлене тим, що сучасні інноваційні технології здатні суттєво змінювати підходи до прийняття рішень, забезпечуючи інтеграцію високочастотного аналізу, алгоритмізацію прогнозних сценаріїв та інтелектуальне трактування фінансових потоків.

З огляду на інтеграцію цифрових технологій в економічну діяльність, змінюються як джерела отримання інформації, так і методологічний інструментарій аналізу. Сучасні цифрові рішення охоплюють використання великих масивів даних (Big Data), машинного навчання, хмарних обчислень, блокчейн-технологій, автоматизованих інформаційно-аналітичних систем (BI-систем), що істотно підвищують рівень деталізації, точності та обґрунтованості висновків аналізу.

Практична реалізація цифрової трансформації фінансового аналізу підприємства здійснюється через впровадження інтегрованих інформаційних систем управління ресурсами. Крім того, активне використання отримали бізнес-аналітичні платформи, які дозволяють формувати гнучкі дашборди, інтерактивні звіти та здійснювати багатокритеріальний аналіз даних. У сфері автоматизації фінансової звітності застосовуються програмні продукти, що підтримують міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та забезпечують комплаєнс із чинним законодавством. Практика свідчить, що підприємства, які запровадили цифрові рішення, демонструють суттєве зростання ефективності у сфері управління фінансовими потоками, підвищення достовірності фінансової інформації та скорочення часу на прийняття управлінських рішень [4].

Однією з ключових характеристик цифрової трансформації фінансового аналізу є інтеграція інструментів бізнес-аналітики, великих даних та штучного інтелекту в управлінські процеси. Використання таких систем дозволяє не лише здійснювати ретроспективний аналіз, а й формувати прогнози на основі виявлених закономірностей. Наприклад, машинне навчання та предикативна аналітика дають змогу прогнозувати майбутні зміни у фінансових потоках, визначати ймовірність зростання витрат чи зниження прибутковості, оцінювати ризики та

моделювати різні сценарії розвитку підприємства. Це суттєво підвищує обґрунтованість управлінських рішень і дозволяє уникати значних фінансових втрат.

Цифровізація фінансового аналізу сприяє також підвищенню його точності та швидкості. Автоматизація процесів збору, обробки та представлення фінансових даних зменшує ймовірність виникнення людських помилок, скорочує витрати часу та ресурсів на виконання рутинних завдань. Використання інтерактивних панелей та інформаційних дашбордів забезпечує наочність та зручність у відображенні ключових показників, що підвищує якість комунікації між фінансовим відділом та керівництвом підприємства. Оперативний доступ до фінансової інформації створює умови для швидкого прийняття рішень, що особливо важливо в умовах кризових ситуацій та високої нестабільності ринкового середовища.

Важливим наслідком цифрової трансформації фінансового аналізу є можливість переходу від аналізу, що базується на історичних даних, до аналітики у реальному часі. Підприємства отримують змогу відслідковувати поточний стан грошових потоків, дебіторської та кредиторської заборгованості, рівень виконання фінансових планів без затримок, що було типовим у традиційних системах обліку. Це дозволяє вчасно виявляти проблемні зони, своєчасно реагувати на загрози та оперативно коригувати фінансову стратегію.

Разом з тим, цифровізація фінансового аналізу ставить перед підприємствами і нові виклики. По-перше, впровадження сучасних інформаційних систем потребує значних фінансових ресурсів, що може стати бар'єром для малого та середнього бізнесу. По-друге, важливим є питання підготовки персоналу, адже робота з новітніми технологіями вимагає спеціальних знань та навичок. Крім того, цифрова трансформація неминуче підвищує ризики, пов'язані з кіберзагрозами та необхідністю захисту фінансових даних. Тому поряд з інвестиціями у технології підприємствам необхідно забезпечувати високий рівень інформаційної безпеки та створювати ефективні системи контролю.

Особливої уваги потребує взаємозв'язок цифрової трансформації фінансового аналізу з проблематикою фінансової безпеки підприємства. У сучасних умовах кіберзлочинність та несанкціонований доступ до інформації можуть призвести до суттєвих фінансових втрат. Використання автоматизованих систем вимагає створення багаторівневого захисту, а також впровадження систем моніторингу, здатних виявляти аномалії у фінансових операціях. Водночас цифровізація надає й додаткові можливості: наприклад, застосування алгоритмів штучного інтелекту для виявлення шахрайських операцій чи неефективного використання ресурсів. Це сприяє підвищенню прозорості фінансової діяльності та зміцненню довіри інвесторів і кредиторів.

Цифрова трансформація має також стратегічне значення, оскільки формує основу для довгострокового розвитку підприємства. Використання сучасних інструментів фінансової аналітики дозволяє не лише оптимізувати поточні фінансові процеси, а й прогнозувати перспективи розвитку, визначати інвестиційні можливості та підвищувати інноваційний потенціал. Підприємства,

які впроваджують цифрові технології у сфері фінансів, отримують конкурентні переваги, зокрема можливість швидше адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури, залучати інвесторів та ефективно управляти фінансовими ризиками.

Таким чином, цифрова трансформація фінансового аналізу на підприємстві є закономірним етапом розвитку системи управління в умовах цифрової економіки. Вона дозволяє підвищити якість, швидкість і точність фінансових розрахунків, забезпечує оперативний доступ до даних і створює можливості для прогнозування. Водночас вона вимагає комплексного підходу до впровадження, значних інвестицій та забезпечення інформаційної безпеки. Успішна цифрова модернізація фінансового аналізу стає основою підвищення ефективності діяльності підприємства, зміцнення його фінансової стійкості та забезпечення конкурентоспроможності на ринку.

Цифрова трансформація фінансового аналізу супроводжується низкою очевидних переваг. По-перше, це забезпечення оперативного доступу до фінансової інформації в реальному часі, що є критично важливим у динамічному середовищі. По-друге, автоматизація рутинних операцій зменшує ймовірність помилок та знижує витрати на обробку даних. По-третє, зростає рівень прозорості, достовірності та аудиторської перевірки фінансової звітності. По-четверте, використання інструментів сценарного моделювання та прогнозування забезпечує підвищення обґрунтованості стратегічних управлінських рішень.

Разом із тим, цифрова трансформація супроводжується низкою викликів. Значна частина підприємств стикається з проблемами високої вартості впровадження IT-рішень, нестачі кваліфікованих спеціалістів у сфері фінансових технологій, а також необхідністю адаптації внутрішніх бізнес-процесів до нових цифрових реалій. Крім того, важливою загрозою залишається питання кібербезпеки: витік конфіденційної фінансової інформації або хакерські атаки можуть мати критичні наслідки для підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що цифрова трансформація фінансового аналізу є невід'ємною складовою сучасної системи управління підприємством. В умовах динамічного розвитку цифрової економіки та зростання рівня конкуренції саме впровадження новітніх інформаційних технологій забезпечує підприємствам можливість своєчасного прийняття рішень, підвищення ефективності використання ресурсів і збереження фінансової стійкості.

Сутність цифрової трансформації полягає у переході від традиційних методів обробки фінансової інформації до інтегрованих аналітичних систем, що працюють у режимі реального часу. Це забезпечує більш високу точність розрахунків, оперативність виявлення проблемних зон та прогнозування майбутніх тенденцій у фінансових потоках підприємства. Цифровізація дозволяє не лише аналізувати історичні дані, а й здійснювати передбачувальний аналіз на основі алгоритмів машинного

навчання та штучного інтелекту, що суттєво підвищує якість управлінських рішень.

Водночас цифрова трансформація фінансового аналізу вимагає від підприємств значних інвестицій у технології та підготовку персоналу, а також створення ефективних систем інформаційної безпеки. Зростання кіберзагроз і ризиків несанкціонованого доступу до фінансових даних робить актуальним завдання розроблення комплексної стратегії захисту інформації. Тільки за умови поєднання технологічних інновацій із заходами безпеки цифрова модернізація фінансового аналізу принесе очікувані результати.

Особливої ваги набуває питання інтеграції цифрових інструментів фінансової аналітики у загальну систему стратегічного управління. Це відкриває можливості для підвищення прозорості діяльності підприємства, зміцнення довіри з боку інвесторів і партнерів, а також ефективного управління ризиками. У довгостроковій перспективі цифрова трансформація сприятиме формуванню нової фінансової культури підприємств, орієнтованої на інновації, адаптивність і стратегічне прогнозування.

Отже, цифрова трансформація фінансового аналізу є необхідною умовою успішного функціонування підприємства у цифровій економіці. Вона дозволяє підвищити конкурентоспроможність, забезпечити стабільність фінансових результатів і створює основу для інноваційного розвитку. Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на вдосконалення методичного забезпечення цифрової аналітики, вивчення практичних аспектів її впровадження на підприємствах різних галузей, а також оцінку впливу цифрових технологій на рівень фінансової безпеки.

Література:

1. Давиденко Н., Буряк А., Ключка О. Цифровізація фінансового менеджменту підприємств. Сталій розвиток економіки. 2025. № 2 (53), 417—422.
2. Остапчук О., Баксалова О., & Бабій І. Суть та тенденції зміни фінансового менеджменту в умовах посиленої цифровізації економіки. Modeling the Development of the Economic Systems. 2022. № 4. С. 167—172.
3. Кононенко Ж.А., Карнаухова Г.В. Фактори цифровізації в аналітичній діяльності підприємств. Економіка: реалії часу. 2023. № 6 (70). С. 62—69.
4. Zeng, Xiao & Wang, Chenxi, 2025. "The impact of corporate digital transformation on the accuracy of Management's earnings forecasts", International Review of Economics & Finance, Elsevier, vol. 102(C). DOI: 10.1016/j.iref.2025.104348
5. Фінанси та фінансове посередництво: підручник у трьох томах. Том 3 / за ред. проф. П. О. Нікіфорова, доц. Н. А. Бак. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 204 с.
6. Магопєць О.А., Шалімова Н.С., Черновол О.М. Фінансовий аналіз: видання 2-ге виправлене і доповнене. Кропивницький: ЦНТУ. 2022 р. 230 с.
7. Циганова, О., Мурашко, І. (2024). Фінансовий аналіз як основа обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві. Економіка та суспільство, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-115>

References:

1. Davydenko, N., Buryak, A. and Klyuchka, O. (2025), "Digitalization of financial management of enterprises", *Stalyj rozvytok ekonomiky*, vol. 2 (53), pp. 417—422.
2. Ostapchuk, O., Baksalova, O. and Babiy, I. (2022), "The essence and trends of change in financial management in the context of increased digitalization of the economy", *Modeling the Development of the Economic Systems*, vol. 4, pp. 167—172.
3. Kononenko, Zh.A. and Karnaukhova, G.V. (2023), "Factors of digitalization in the analytical activity of enterprises", *Ekonomika: realii chasu*, vol. 6 (70), pp. 62—69.
4. Zeng, Xiao and Wang, Chenxi, (2025), "The impact of corporate digital transformation on the accuracy of Management's earnings forecasts", *International Review of Economics & Finance*, Elsevier, vol. 102 (C). DOI: 10.1016/j.iref.2025.104348.
5. Nikiforov, P. O. and Bak, N. A. (Eds.), (2024), *Finansy ta finansove poserednytstvo* [Finance and financial intermediation], Vol. 3, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine.
6. Magopets, O.A., Shalimova, N.S. and Chernovol, O.M. (2022), *Finansovyj analiz* [Financial analysis], 2nd ed, CUNTU, Kropyvnytskyi, Ukraine.
7. Tsyganova, O. and Murashko, I. (2024), "Financial analysis as the basis of accounting and analytical support for making management decisions at the enterprise", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 62, <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-115>.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663